

MUZEUM WOJSK LĄDOWYCH

AKCEPTUJĘ

Z upoważnienia

MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

Stanisław WZIĄTEK

Podsekretarz Stanu

PROGRAM DZIAŁANIA MUZEUM WOJSK LĄDOWYCH W BYDGOSZCZY W LATACH 2026-2029

OPRACOWAŁ

MAREK ZWIEFKA

BYDGOSZCZ 2026

MISJA MUZEUM

Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy to placówka podległa Ministrowi Obrony Narodowej realizująca od ponad 50 lat cele statutowe zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W skład Muzeum wchodzi: siedziba główna w Bydgoszczy oraz oddziały w Osówcu (k. Bydgoszczy – technika wojskowa), Toruniu (Muzeum Artylerii) i Wrocławiu (Muzeum Wojsk Inżynieryjnych i Chemicznych) realizująca misję gromadzenia, przechowywania, konserwowania, eksponowania i udostępniania społeczeństwu zabytków historii polskich Wojsk Lądowych na przestrzeni dziejów.

Misja Muzeum realizowana będzie poprzez zadania statutowe obejmujące:

1. gromadzenie zabytków w statutowo określonym zakresie, pozyskiwanych w drodze zakupu i darowizn od osób fizycznych, osób prawnych, instytucji państwowych, organizacji społecznych, stowarzyszeń i fundacji;
2. poszukiwania zabytków w celu ich pozyskania do zbiorów;
3. inspirowanie twórczości w zakresie sztuk pięknych o tematyce związanej z dziejami oręża polskiego, w szczególności z historią i tradycją sił lądowych;
4. przechowywanie, konserwację, inwentaryzację i katalogowanie muzealiów;
5. organizowanie wystaw stałych i czasowych;
6. prowadzenie działalności edukacyjnej;
7. udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych;
8. prowadzenie biblioteki fachowej oraz archiwum;
9. współpracę z polskimi i zagranicznymi muzeami, administracją rządową i samorządową, innymi instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi, mediami, a także innymi osobami prawnymi, jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej oraz osobami fizycznymi;
10. użyczanie muzealiów innym muzeom krajowym i zagranicznym;
11. współdziałanie w tworzeniu nowych placówek muzealnych o charakterze wojskowo-historycznym w kraju i za granicą;
12. współpracę z jednostkami i instytucjami wojskowymi w zakresie ukazywania ich tradycji i historii poprzez wzbogacanie sal tradycji, izb pamięci oraz ekspozycji plenerowych broni i uzbrojenia;
13. spełnianie funkcji konsultacyjnej na rzecz innych muzeów, izb pamięci narodowej, sal tradycji w jednostkach wojskowych, filmu, teatru, telewizji, twórców, stowarzyszeń miłośników dawnej broni i barwy oraz kolekcjonerów militariów;

14. opracowywanie i publikacje wyników badań naukowych, katalogów, przewodników wystaw, sprawozdań, wydawnictw popularnonaukowych i popularnych dotyczących historii i tradycji sił lądowych;
15. przynależność do krajowych i zagranicznych stowarzyszeń muzeów wojskowo-historycznych oraz organizowanie konferencji i spotkań naukowych o charakterze krajowym i międzynarodowym.

WIZJA MUZEUM

Muzeum w dalszym ciągu swojej działalności stanie się placówką nowocześniejszą, poprzez stopniowe wprowadzanie najnowszych technologii, szczególnie cyfrowych i internetowych, bardziej otwartą na potrzeby społeczne w zakresie realizacji misji udostępniania zbiorów, z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i z różnymi ograniczeniami, nie tylko w swoich oddziałach i w formie statycznej, ale także podczas pokazów dynamicznych, wystaw plenerowych, udziału w imprezach rekonstrukcyjnych, obchodach świąt narodowych, ważnych wydarzeń upamiętniających historię oręża polskiego itp.

Popularyzacja historii polskich Wojsk Lądowych na przestrzeni dziejów połączona zostanie z aktywną współpracą z instytucjami i jednostkami wojskowymi w celu promowania osiągnięć na tle dokonań historycznych poprzedników i zachęcania do służby wojskowej kolejnych pokoleń.

Zwiększenie zakresu oddziaływania muzeum poprzez wyjście poza własne siedziby umożliwi realizację zadań edukacyjnych, szczególnie o charakterze patriotyczno-historycznym w szerszym obszarze społecznym, dzięki docieraniu do różnych odbiorców. Szeroka współpraca z innymi muzeami i służbami mundurowymi, instytucjami rządowymi i samorządowymi, uczelniami wyższymi, szkołami, organizacjami społecznymi, w tym proobronnymi i historycznymi oraz grupami rekonstrukcyjnymi przyczyni się do podniesienia rozpoznawalności muzeum i promocji jego działalności. Jednocześnie muzeum będzie otwarte na osoby ze szczególnymi potrzebami, dostosowując swoje ekspozycje i wydarzenia dla tej grupy społeczeństwa.

Muzeum zintensyfikuje działania wydawnicze i naukowe, wypełniających luki w badaniach historii wojskowej, w tym regionalnej.

GLÓWNE CELE DO OSIĄGNIĘCIA W OKRESIE 4 LAT

Zamierzam wykorzystać własne doświadczenia z okresu służby wojskowej, prowadzenia zajęć z zakresu historii i wojskowości na uczelniach wyższych, nauczania w szkołach

mundurowych i koordynacji zajęć Edukacji Wojskowej w Oddziałach Przygotowania Wojskowego, pracy na różnych stanowiskach w firmach cywilnych, nawiązane kontakty w instytucjach i jednostkach wojskowych, administracji rządowej i samorządowej, organizacjach społecznych, stowarzyszeniach i fundacjach, grupach rekonstrukcyjnych, z pasjonatami historii wojskowości i zabytków techniki wojskowej oraz przede wszystkim doświadczenie i potencjał pracowników muzeum do osiągnięcia najważniejszych celów:

- a) rozpoznawalność i renoma;
- b) pozyskiwanie i eksponowanie kolejnych zabytków;
- c) systematyczne odtwarzanie walorów użytkowych eksponatów;
- d) osiągnięcia w dziedzinie promocji i edukacji w zakresie historii wojskowości i Wojsk Lądowych, postaw proobronnych i patriotycznych społeczeństwa poprzez działalność wystawienniczą, edukacyjną, wydawniczą, naukową;
- e) synergia działania wszystkich elementów muzeum;
- f) jakość i zaangażowanie personelu w osiąganiu założonych celów;
- g) poprawienie przychodów własnych muzeum z działalności statutowej.

Głównym założeniem działalności będzie stałe dążenie do maksymalizacji efektów drobnymi, ewolucyjnymi zmianami i stałym postępowaniem w celu osiągnięcia założonych celów.

Wizja i cele muzeum będą realizowane we wszystkich podstawowych obszarach statutowych.

GROMADZENIE, PRZECHOWYWANIE, KONSERWACJA I UDOSTĘPNIANIE ZABYTEKÓW

1. Pozyskiwanie nowych eksponatów drogą kupna, darowizn, wymiany.
2. Utrzymywanie dotychczasowego stanu zachowania podstawowych eksponatów, poprzez regularne prace konserwatorskie.
3. Stopniowe, odtwarzanie walorów ekspozycyjnych eksponatów i udostępnienie ich do zwiedzania, w pierwszej kolejności w ciągu najbliższych lat: most Bailey'a, transporter półgąsienicowy Half-Track, samolot transportowy AN-2, samobieżna armata przeciwpancerna M10 Achilles, czołg Chieftain, haubicoarmata samobieżna M109 i haubica samobieżna 2S1 Goździk.
4. Pozyskiwanie środków finansowych i możliwości technicznych na remonty i utrzymywanie w należytej kondycji pozostałych zabytków techniki wojskowej, poprzez nawiązywanie współpracy z instytucjami i jednostkami wojskowymi, rządowymi, pozarządowymi, samorządowymi, społecznymi, fundacjami i stowarzyszeniami oraz pasjonatami historii wojskowości;

5. Konsekwentne unowocześnianie ekspozycji stałych we wszystkich oddziałach poprzez wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań w postaci wirtualnych spacerów, przeglądów eksponatów dzięki kodom QR, prezentacji 3D i 4D które poszerzą bazę odbiorców, szczególnie młodych związanych ze smartfonem.
6. Organizowanie samodzielnie i we współpracy ze środowiskami samorządowymi i społecznymi nowoczesnych wystaw czasowych prezentujących ważne tematy historii militarnej i niemilitarnej Polski, w tym wydarzenia o charakterze lokalnym (rocznice świąt narodowych 3.05, 15.08, 11.11, 26.12, ważne wydarzenia z historii wojsk lądowych w tym 12.09, 1.03 i inne np. wyzwolenie Bydgoszczy podczas Insurekcji kościuszkowskiej 1794, powrót Bydgoszczy i Torunia do Macierzy w 1920) oraz ich udostępnianie/wypożyczanie na zewnątrz.
7. Utworzenie pracowni konserwatorskiej i wyposażenie jej w sprzęt niezbędny do właściwej pracy na rzecz wszystkich oddziałów oraz podmiotów zewnętrznych w ramach usług oferowanych przez Muzeum – pozyskanie środków na zakup niezbędnego wyposażenia, w tym „Laser czyszczący Futura do intensywnego usuwania rdzy, farby i innych zanieczyszczeń” oraz „Laser czyszczący - impulsowy MOPA”.

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA

1. Nawiązanie stałej współpracy z kuratoriami oświaty w celu poszerzenia możliwości oddziaływania na szkoły poprzez przygotowanie i realizowanie oferty zajęć historycznych, patriotycznych, w tym lekcji żywej historii z zastosowaniem eksponatów i ich replik, nie tylko na terenie muzeum, ale także w placówkach szkolnych, ze zwróceniem uwagi na osoby ze szczególnymi potrzebami.
2. Przyciągnięcie do współpracy szkół mundurowych, w tym realizujących program Edukacji Wojskowej MON w Oddziałach Przygotowania Wojskowego, w celu przekazywania treści patriotycznych i nauki historii wojskowości, wykorzystania istniejącego potencjału do przygotowania młodzieży do służby wojskowej, a jednocześnie pozyskania współpracowników-wolontariuszy do realizacji wspólnych przedsięwzięć patriotycznych, wystawowych itp.
3. Kontynuowanie współpracy z uczelniami wyższymi w zakresie prowadzenia specjalistycznych zajęć na kierunkach studiów związanych z historią, wojskowością, wojskoznawstwem.
4. Kontynuacja organizacji konwentu planszowych gier historycznych, połączonego z wykładami, pokazami na tematy związane z rozgrywanymi wydarzeniami.

5. Organizowanie konkursów historycznych, także z wykorzystaniem gier planszowych, związanych z ważnymi wydarzeniami dedykowanych dla szkół podstawowych, ponadpodstawowych, uczelni wyższych promujących historyczne i współczesne dokonania wojsk lądowych oraz ważniejsze wydarzenia z historii narodowej.
6. Rozszerzenie oferty działalności dla najmłodszej grupy odbiorców poprzez organizację cyklicznych wydarzeń takich jak: Patriotyczny Dzień Dziecka, Rodzinny Piknik Militarny, konkursy plastyczne dla przedszkoli.
7. Prowadzenie, we współpracy ze specjalistyczną organizacją proobronną (np. Liga Obrony Kraju, stowarzyszenie strzeleckie, Strzelec itp.) zajęć szkolenia strzeleckiego dla młodzieży szkół mundurowych oraz innych chętnych grup społeczeństwa, również podczas cyklicznych wydarzeń organizowanych na terenie muzeum.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I WYDAWNICZA

1. Badanie nad historią Wojska Polskiego na wschodzie w czasie II wojny światowej:
 - a) wydanie publikacji „Spoza gór i rzek... Obraz wojny w relacjach, wspomnieniach i pamiątkach żołnierzy Wojska Polskiego”;
 - b) wydanie publikacji pod roboczym tytułem „Ostatnia nadzieja Hitlera. Armeegruppe Steiner, 1 Armia Wojska Polskiego i bitwa pod Germendorf (25-28 kwietnia 1945 roku)”;
 - c) przeprowadzenie badań archiwalnych (w Polsce i Niemczech) na temat udziału Polaków w szturmie Berlina w 1945 roku, a następnie wydanie na ten temat publikacji.
2. Badania nad działaniami wojennymi w czasie kampanii polskiej 1939 roku – przeprowadzenie badań archiwalnych (w Polsce, Wielkiej Brytanii i Niemczech) na temat walk w korytarzu pomorskim w 1939 roku, a następnie wydanie na ten temat publikacji.
3. Wydawanie przez MWL kolejnych tomów zbiorów studiów:
 - a) „Militaria Pomorskie. Zbiór studiów.”;
 - b) „Wojny i konflikty zbrojne po 1945 roku. Zbiór studiów”.
4. Analiza wojen Rosji po 1989 roku, co umożliwi lepsze przygotowanie się WP do potencjalnego konfliktu:
 - a) opublikowanie drugiego, poprawionego wydania popularnej publikacji MWL „Martwe miasto. Sylwestrowy (noworoczny) szturm Groznego 31 grudnia 1994–2 stycznia 1995 r.”;
 - b) przygotowanie artykułów i publikacji dotyczących wojny w Ukrainie.

5. Przygotowanie i opublikowanie książek dotyczących mniej lub bardziej znanych wojen po 1945 roku, np. wojen izraelsko-arabskich, wojen indyjsko-pakistańskich itd.
6. Organizowanie kolejnych edycji (do tej pory było ich 12) konferencji naukowych „Wojny i konflikty zbrojne po 1945 roku.” Udział w konferencji historyków, analityków i wojskowych z całej Polski.
7. Prowadzenie wykładów dla WP na temat współczesnych konfliktów zbrojnych, przede wszystkim wojny w Ukrainie.
8. Przygotowanie publikacji dotyczących wojen napoleońskich, niezmiernie ważnych dla historii Polski i WP:
 - a) wydanie publikacji "Nocny atak. Szturm na Bergen op Zoom, 8/9.03.1814 rok”;
 - b) wydanie publikacji dotyczącej walk Polaków podczas wojen napoleońskich.
9. Prowadzenie działań promocyjnych wydawnictw MWL poprzez organizację spotkań z autorami, prelekcje, udział w targach książki regionalnych i ogólnokrajowych (od wielu lat coroczne uczestnictwo w Targach Książki Historycznej w Warszawie).
10. Udział w konferencjach naukowych organizacji muzealników, uczelni wyższych, organizacji pozarządowych i zapraszanie przedstawicieli do udziału we własnych konferencjach oraz udostępnianie obiektów muzeum do organizacji różnego rodzaju przedsięwzięć naukowych

POPULARYZACJA HISTORII WOJSK LĄDOWYCH I DZIAŁALNOŚCI MUZEUM.

1. Kontynuacja współorganizacji Biegu tropem Wilczym 1 marca na terenie Oddziału Osówiec, połączonego z udostępnianiem eksponatów oraz prowadzeniem lekcji żywej historii i pokazów dynamicznych pojazdów oraz rekonstrukcji historycznych, we współpracy z partnerami wydarzenia.
2. Udział w ważnych wydarzeniach związanych ze świętami państwowymi, wojskowymi, lokalnymi tradycjami historycznymi, w tym w wydarzeniach rekonstrukcyjnych organizując wystawy, pokazy, lekcje żywej historii oraz biorąc udział w przedsięwzięciach organizowanych przez inne podmioty.
3. Podtrzymywanie dotychczas nawiązanego współdziałania z partnerami (w tym zagranicznymi muzeami) i pozyskiwanie nowych do promocji działań muzeum na terenie całego kraju i poza jego granicami, poprzez udział w ważnych wydarzeniach związanych z historią Wojska Polskiego.

4. Przyciągnięcie w mury muzeum i umożliwienie działalności stowarzyszeń i organizacji kombatanów i weteranów oraz wspieranie, pomoc w organizacji ich działań edukacyjnych, spotkań, lekcji historii skierowanych do społeczeństwa, zarówno na terenie muzeum, jak i poza nim.
5. Organizacja cyklicznego Festiwalu Celtyckiego związanego z odkryciami z Jeziora Jeziuckiego w Prądocinie pod Bydgoszczą (najstarsze zabytki kultury materialnej Celtów na terenie Kujaw), w których muzeum miało swój udział, a wydarzenie promowałoby muzeum, archeologię oraz historię lokalną, we współpracy władz wojewódzkich, Wydziału Archeologii UW prowadzącego wykopaliska, muzeów archeologicznych z regionu oraz grup rekonstrukcyjne.
6. Podjęcie współpracy z twórcami internetowymi, producentem klocków COBI, w celu promocji muzeum i przedstawienia większej ilości odbiorców unikatowych zabytków, m.in. czołg saperski B-72 „Klon”, czołg Chieftain Mk. 11 czy 155 mm haubica samobieżna M109A2.
7. Podjęcie współpracy zagranicznej i uczestnictwo w wydarzeniach związanych z upamiętnieniem walk żołnierza polskiego poza granicami kraju (Francja, Belgia, Holandia, Włochy), co pozwoli na kompletację części zabytków (m.in. w ramach współpracy z Tank Museum w Bovington pozyskanie części do czołgu Chieftain Mk. 11) oraz promocję Polski, jego wojska i posiadanych zabytków.
8. Udostępnienie obiektów muzeum do organizacji wystaw i konkursów modelarskich związanych z ważnymi wydarzeniami historycznymi oraz nawiązujących do tematyki zbiorów muzeum.
9. Kontynuacja współorganizacji zlotu pojazdów i grup historycznych REKON we Wrocławiu, przyciągających instytucje państwowe i samorządowe, organizacje społeczne, fundacje, stowarzyszenia i grupy rekonstrukcji historycznej w celu promowania historii i tradycji Wojska Polskiego oraz prowadzenia działań edukacyjnych podczas pokazów.
10. Organizacja wystaw i wydarzeń związanych z NATO, przyciągających żołnierzy armii sojuszniczych służących na terenie Polski, w celu zapoznawania z historią i tradycjami oraz promocji Wojska Polskiego.
11. We współpracy z samorządem miasta Bydgoszczy i Nadleśnictwem Żołędowo przygotować projekt i zrealizować rewitalizację dojazdu do Oddziału Osówiec, co poprawi dostępność dla większej liczby odbiorców.

12. W uzgodnieniu z samorządem miasta Bydgoszczy przenieść przystanek komunikacji miejskiej zlokalizowany w bramie wjazdowej głównej siedziby muzeum, udrażniając dojazd i wyładunek zabytków techniki oraz bieżącą działalność.
13. Zgłoszenie muzeum, we współpracy z jednostką samorządu terytorialnego (Gmina Sicienko) oraz ze specjalistyczną organizacją proobronną (np. LOK, Strzelec, stowarzyszenie strzeleckie itp.), do konkursu Ministra Obrony Narodowej „Strzelnica w Powiecie” i budowa obiektu na terenie Oddziału Osówiec, w celu promocji i realizacji działań przygotowujących społeczeństwo do zagrożeń militarnych oraz pozyskania dodatkowych środków finansowych na działalność statutową.

POLITYKA KADROWA MUZEUM

1. Niezbędne, stopniowe powiększanie ilości etatów w oddziałach samodzielnych w miarę pozyskiwania środków finansowych.
2. Zatrudnianie specjalistów i pasjonatów na poszczególnych stanowiskach służbowych poprzez prowadzenie otwartych konkursów i wybór najlepszych kandydatów.
3. Optymalizacja struktury muzeum w celu właściwego nim zarządzania, zgodnie z podstawami teorii zarządzania i kierowania – utworzenie działów kierujących pracą poszczególnych pracowników i sekcji, w celu zmniejszenia ilości pracowników bezpośrednio podległych dyrektorowi muzeum.
4. Kierowanie pracowników na specjalistyczne kursy, szkolenia, warsztaty, studia podnoszące ich kwalifikacje.
5. Skuteczne wdrożenie systemu motywacyjnego obowiązującego w muzeum, w celu podnoszenia wydajności i jakości pracy personelu.

WYZWANIA W PERSPEKTYWIE KRÓTKO- I DŁUGOTERMINOWEJ (4 letniej i kolejnych lat)

1. Przystosowanie Oddziału w Osówcu do przechowywania i ekspozycji eksponatów techniki wojskowej poprzez przygotowanie wniosków inwestycyjnych, harmonogramu etapów prac, możliwości finansowych (pozyskanie środków budżetowych i pozabudżetowych, unijnych, sponsoringu), nawiązanie współpracy z innymi instytucjami i organizacjami oraz sponsorami w celu stopniowego realizowania zadań, w pierwszej kolejności budowy bazy socjalnej i miejsc przechowywania eksponatów po wykonanych remontach i pracach konserwacyjnych.

2. Instalacja klimatyzacji w oddziale głównym w Bydgoszczy – przygotowanie dokumentacji, zaplanowanie prac, pozyskanie środków na całościową lub częściową realizację zadania w perspektywie 4 letniej.
3. Dokończenie remontów i przebudowy pawilonów w Oddziale Wrocław, które umożliwi przebudowę i unowocześnienie ekspozycji głównej.
4. Przebudowa i budowa ogrodzenia wewnętrznego Oddziału Wrocław – opracowanie projektu wniosku inwestycyjnego, pozyskanie środków (budżetowych i/lub pozabudżetowych, unijnych, w tym w ramach sponsoringu).
5. Przebudowa i remont ogrodzenia w Oddziale Toruń po zakończeniu procesu przekazywania działek pod teren muzeum.
6. Stopniowe przygotowanie wniosków inwestycyjnych na remonty, przebudowę i dostosowanie obiektu Oddziału Toruń.